

Lähettäjä

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa r.y.

Annankatu 29 A 16, 00100 Helsinki

suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja

UUDENMAAN LIITTO

Esterinportti 2 B

00240 Helsinki

toimisto@uudenmaanliitto.fi

24.5.2019

Lausunto Uusimaa-kaavan 2050 ehdotusvaiheen kokonaisuudesta

Lausunnon antaa Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys (rek.nro 116.353, 3000 jäsentä vuoden 2018 alussa). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla). Yhdistys on asianosainen Uudenmaan maankäytössä ja muissa hallinnollisissa asioissa.

Tringa ry kiittää lausuntopyyntöä, on tutustunut ehdotusvaiheen maakuntakaavaehdotukseen ja sen taustaselvityksiin ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Toistamme luonnosvaiheessa esittämämme huolen maakuntakaavan muuttamisesta entistä yleispiirteisemmäksi, mikä heikentää sen merkitystä alemman tason suunnittelua ohjaavana instrumenttina. Valittu linja vähentää aluevarausmerkintöjä ja korvata niitä erilaisilla kehittämisperiaatemerkinnoilla sekä yleisillä suunnittelumääräyksillä heikentää olennaisesti maakuntakaavoituksen ohjaavuutta. Kaavan laatiminen yleispiirteisenä vaarantaa osaltaan myös maakunnallisen ekologisen verkoston toimivuutta ja heikentää jo olemassa olevaa viherrakennetta. **Ekologista verkostoa ja viherrakennetta suunnitellessa on ensiarvoisen tärkeää ohjata toimintaa maakunnan tasolla mm. luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.** Käytännössä tämän toteuttaminen vaatisi lisää selkeästi säilytettäviä aluevarauksia (SL, V) sekä muutoksia kaavamerkintöjen käyttöön sekä kaavamääräyksiin. Tällaista lähestymistapaa edellytetään mm. luontodirektiivin 92/43/ETY 10 artiklassa.

Tuulivoima

Luonnosvaiheessa esitetty tuulivoimantuotantoon soveltuva alue Inkoon ja Raaseporin merialueilla on kumottu. Tämä on lintujen päämuuttoreitin ja alueella talvehtivien vesilintujen kantojen turvaamisen kannalta oikea ratkaisu, josta kiitämme Uudenmaan liittoa.

Suojelualueet

Maakuntakaavaehdotuksesta on poistettu luonnoksessa esitettyjä suojelualuevarauksia ja supistettu suojelualueiden rajauksia. Tämä ratkaisu on väärä Uudenmaan luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta ja uhkaa jo nyt ahtaalle ajettujen luontoarvojen säilymistä ja kehittymistä alueella. Toistamme kaavaluonnoksesta antamamme lausunnon vaatimuksemme olemassa olevien suojelualueiden laajentamisesta ja uusien suojelualueiden perustamisesta. Uusia, selkeästi suojelun tarpeessa olevia alueita on Uudellamaalla paljon – osa näistä on esitelty lausunnossamme maakuntakaavan luonnoksesta ja esitetään alla. Alueiden rajaukset perustuvat pitkälti maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden (MAALI) (Ellermaa 2011) tietoihin. Kaikki suojeluun varattavaksi esittämämme alueet pohjautuvat siis laadukkaaseen ja ajantasaiseen tietoon alueiden linnustoarvoista. Kaikista mainituista kohteista on toimitettu rajaustiedot Uudenmaan liitolle. Tuoreissa selvityksissä (Ellermaa 2018, Aintila & Ellermaa 2018) on päivitetty ja tarkennettu MAALI-alueita erityisesti Uudenmaan saaristolinnuston osalta. Nämä uudet aluerajaukset on edelleen syytä huomioida myös maakuntakaavassa Tringan esittämien suojeluvarausten muodossa.

Esitämme edelleen maakuntakaavaan palautettavaksi 4.-vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä poistetut kooltaan alle viisi hehtaaria olevat suojelualueet ja -varaukset. Kohteet sopivat esitettäväksi kohdemerkintöinä pääkartalla ja selventävien rajausten ja kuntakohtaisten nimilistojen muodossa liiteaineistossa.

Östersundom

Östersundomin alueen osalta tuemme Uudenmaan liiton esittämää mallia, jossa aluetta suunnitellaan Östersundomin maakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan.

Viheryhteydet ja virkistysalueet

Kaavaehdotukseen on lisätty uusia viheryhteystarvemerkeitä ja virkistysaluevarauksia, mistä kiitämme Uudenmaan liittoa. Tuemme edelleen kaikkia uusia esitettyjä viheryhteyksiä, joissa on selvästi pyritty edistämään nykyisten suojelualueiden kytkeytyneisyyttä. Tätä kehitystä on Uudellamaalla syytä tukea niin paljon kuin vielä on mahdollista. Muistutamme, että juuri viheryhteyksien kannalta maakuntakaava on keskeinen suunnitteluväline. Tuemme myös ehdotuksessa esitettyjä uusia virkistysaluevarauksia.

Uusista maakuntakaavassa esitetyistä viheryhteyksistä ja virkistysalueista huolimatta kaavaehdotus ei näkemyksemme mukaan turvaa Uudenmaan viherrakenteen säilymistä pitkällä aikavälillä ja kaavan toteuttaminen uhkaa siten alueen luontoarvoja. Toistamme siksi kaavaluonnoksesta antamamme lausunnon vaatimuksemme poistettujen viheryhteystarvemerkeittöjen palauttamisesta.

Helsingissä 24. päivänä toukokuuta 2019

Jukka Hintikka

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

jehintikka@gmail.com

Lähteet

Aintila, A. & Ellermaa, M. 2018: Maakunnallisesti tärkeät lintujen muutonaikaiset kerääntymäalueet Uudellamaalla. – Tringa 45(1):8-31.

Ellermaa, M. 2011: Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. – Tringa 37/38:140-174.

Ellermaa, M. 2018: Maakunnallisesti tärkeät saaristolintujen pesimäalueet Uudellamaalla. – Tringa 45(3):93-104.

Kohdekohtainen esittely uusista suojelualueista

Tringan ehdotukset uusiksi ja täydentäviksi suojelualueiksi Uudellamaalla kunnittain jaoteltuna. Alueet ovat maakunnallisesti tärkeitä lintualueita (MAALI), jollei toisin mainita. Tässä esitettyjen alueiden rajaukset on toimitettu Uudenmaan liittoon. Numerot ovat alueiden tunnuksia Birdlife Suomen lintualuetietokannassa.

Espoo

211223, Suvisaaristo

Edustava saaristolinnuston pesimäalue Espoon välisaaristossa. Alue koostuu lukuisista pienistä saarista. Alue on merkittävä pesimäalue mm. harmaasorsalle, naurulokille ja tiioille. Alueen suojelu täydentäisi merkittävästi jo olemassa olevaa suojeltujen saarten verkostoa. Linnusto kartoitettu vuonna 2013 (Matti Luostarinen).

Hanko

211210, Hankoniemen pohjoinen saaristo

Pienistä saarista ja luodoista koostuva alue Hankoniemen pohjoispuolella. Osa saarista sijaitsee Raaseporin puolella. Edustava pesimäalue mm. tukkakoskelolle ja merimetsolle. Linnusto kartoitettu vuonna 2013 (Tringa).

211225, Tvärminnen ulkosaaristo

Erillisistä saarista muodostuva saaristolinnuston pesimäalue Hankoniemen eteläpuolella. Edustava pesimäalue mm. merikihulle ja luotokirviselle. Alue on osittain suojeltu: suojelualan laajentaminen (Östra Hamnskär ja Västra Hamnskär) turvaisi osaltaan alueen arvoa pesimälinnustolle, edellä mainittujen lajien lisäksi mm. haahkalle. Alueen linnusto on kartoitettu kattavasti vuonna 2013 (Markus Öst ym.). Alueella on merkitystä myös tutkimuksen kannalta (Helsingin yliopiston Tvärminnen biologisen aseman vesilintutkimukset).

210730, Hankoniemen lounainen matalikko

Hyvin laaja, yhtenäinen ulkomeren matalikkoalue Hankoniemen lounaispuolella. Maa-alueista rajauksen sisälle jää vain pikkukareja. Alue on tärkeä haahkoille sekä etenkin levähtäville ja talvehtiville alleille. Alueen rajaukseen on otettu matalat, pääosin alle 20m syvät vesialueet. Alue on osittain Kemiönsaaren puolella. Alueen levähtäjälinnusto kartoitettu vuonna 2011 (Tringa).

Helsinki

210793, Espoon-Helsingin matalikot

Pääkaupunkiseudun edustan tärkeät matalikot, alue koostuu useasta erillisrajauksesta. Kansainvälisesti tärkeä lintualue (IBA). Erittäin tärkeä aluekokonaisuus levähtävillä ja talvehtiville alleille. Alue on osittain Puolustusvoimien käytössä. Alueella laskettiin allit vuonna 2014 (Jarmo Nieminen).

Inkoo

211211, Inkoon itäsaaristo

Inkoon itäosan saaristoa, koostuu erillisistä pienistä saarista. Edustava saaristolinnuston pesimäalueena mm. merihanhelle ja tukkakoskelolle. Linnusto kartoitettu vuonna 2012 (Luontotieto Keiron Oy).

211212, Inkoon sisäsaaristo (Barölandet)

Inkoon sisäosan saaristoa, koostuu erillisistä pienistä saarista ja luodoista. Edustava saaristolinnuston pesimäalueena mm. punajalkaviklolle, merilokille ja isokoskelolle. Linnusto kartoitettu vuonna 2012 (Luontotieto Keiron Oy). Uusi suojelualue muodostaisi luontevan jatkeen läheiselle Storramsjön suojelualueelle.

211213, Inkoon välisaaristo (Ors-Älgsjölandet)

Laaja, maisemaltaan rikkonainen saaristoalue Inkoossa. Maisemaa hallitsevat laajat metsäiset saaristot, jossa välialueilla on kuitenkin saaristolinnustolle otollista karikkoa ja luotoja. Alue on edustavaa pesimäaluetta mm. tukkasotkalle, merihanhelle ja lapasorsalle. Linnusto on kartoitettu vuonna 2012 (Luontotieto Keiron Oy).

211205, Sadelnin ja Svartbådanin matalikot

Kahden matalikkoalueen muodostama kokonaisuus. Maa-alueista rajauksen sisään jää karikkoja ja luotoja. Härkälinnun tärkein kevätlevähdysalue Uudellamaalla. Syksyisin merkittävä levähdysalue allille. Uusi suojelualue rajaus täydentäisi hyvin alueen keskellä olevan saariryhmän linnustonsuojelualueetta. Alueen levähtäjälinnusto kartoitettu vuonna 2011 (Tringa).

Karkkila

211231, Toivike

Varsin laaja ja yhtenäinen metsäalue välittömästi Karkkilan taajaman koillispuolella. Alue on Uudenmaan viimeisimpiä suojelemattomia metsäalueita, josta löytyy säännöllisesti pohjantikka. Alueella on elinvoimainen metsokanta. Merkitystä myös virkistyskäytössä (hiihtolatuja ym). Alueelta etsittiin ja löydettiin metson soitimia vuonna 2018. Kunnollinen linnustokartoitus alueelta on vielä tekemättä. Myös virkistysaluemerkintä voisi toistaiseksi sopia tälle alueelle hyvin.

Kirkkonummi

210056, Meiko – Lappträsk

Kansallisesti tärkeä lintualue (FINIBA). Iso, yhtenäinen ja monipuolinen metsäalue Kirkkonummen ja Siuntion rajamailla. Hyvin vaihteleva metsäluonto ja monipuolinen linnusto. Alueella on jo nyt suojelualueita sisältäen kaksi soidensuojeluohjelmaan kuuluvaa suota. Edustavasti pesiviä metsälajeja (kanalintuja, kehrääjä, tikkoja), järvillä mm. kaakkureita ja kuikkia. Varpuslinnuista alueella pesii mm. pikkusieppo, kangaskiuru, pähkinähakki ja töyhtötiainen. Suojelualan laajentaminen FINIBA-rajauksen mukaiseksi turvaisi entistä paremmin tämän tärkeän alueen linnusto- ja luontoarvoja. On lisäksi tärkeä alue koko läntisen Uudenmaan viheryhteyksien kannalta. Alueen linnusto on kartoitettu kattavasti vuonna 2009 (Tringa).

211233, Stormossen-Riffelberget

Kahdesta osa-alueesta koostuva edustava metsäalue Porkkalanniemellä. Alueella pesii mm. kanalintuja, kehrääjä ja tikkoja. Alueen linnustoa on kartoitettu vuonna 2011 (Tringa) ja 2012 (Tringa / Jukka Ojala). Alue on osittain suojeltu. Suojelualan laajentaminen turvaisi entistä paremmin tämän tärkeän alueen linnusto- ja luontoarvoja.

210324, Sommarnin, Kallbådanin ja Söderskärin matalikot

Havaintojen valossa vakiintunut ja maakunnallisesti merkittävä kertymäalue erityisesti allille, merkitystä myös mm. haahkalle. Koostuu kolmesta osa-alueesta. Porkkalan suojelualue kattaa matalikot melko hyvin jo nykyisellä rajauksella ja pienellä laajennuksella olisi helppo laajentaa turvaamaan nämä alueet. Alueen levähtäjälinnusto kartoitettu vuonna 2011 (Tringa).

Lohja

211232, Karnainen-Pelimäki-Lakimäki

Kolmen osa-alueen muodostama laaja ja edustava metsäkokonaisuus. Pesimälajistoon kuuluu runsaasti vaativia metsälajeja, kuten tikkoja, petolintuja, pöllöjä ja pikkusieppo. Alue on osittain suojeltu. Suojelualan laajentaminen MAALI-rajauksen mukaiseksi turvaisi entisestään metsälajien menestystä. Alue on myös tärkeä osa viheralueverkostoa, jota laajentaminen myös auttaisi. Linnusto on kartoitettu vuosina 2009-2011 (Hakki / Tringa).

211230 Pusulan pohjoismetsä

Yhtenäinen metsäalue, joka oli ennen vuoden 2018 hakkuita erinomainen metsojen soidinpaikka. Pesimälajistoon kuuluu myös muita kanalintuja, tikkoja ja pöllöjä. Alueen keskellä virtaa liki luonnontilainen puro. Kanalinnut kartoitettu kertakartoituksella 2017 (Margus Ellermaa).

Mäntsälä

210305, Sulkavanjärven seutu

Matala järvi ja sitä ympäröivä luhta- ja peltokokonaisuus Mäntsälänjoen vesistöalueella. Järven luhdat ovat luontaisesti melko avoimia ja edustavia. Kohde on ollut linnustollisesti tasaisen merkittävä koko 2000-luvun. Se on ainoita kurjen vakiintuneita syyslevähdyspaikkoja Uudellamaalla. Itse järvellä linnut käyvät lepäämässä ja pelloilla ruokailemassa. Järveä uhkaa rehevöityminen. Järvellä pesii uhanalaisia vesilintuja, kuten heinätavi ja jouhisorsa. Linnusto kartoitettu 2010 (Tringa).

211240, Sahajärven metsät

Alue on suojelu- (Natura) ja virkistymetsiä käsittävä alue Mäntsälän pohjoisosissa Sahajärven pohjoispuolella. Alueen halkaisee rata. Edustava pesimäkohde monille vaateliaille metsälajeille: kanalintuja, petolintuja, tikkoja, idänuunilintu jne. Kattavat linnustokartoitukset vuosina 2002-2004 ja 2007-2008 (Ratahallintokeskus / Pekka Routasuo) ja 2012 (Apus / Tringa). Suojelualueen laajentaminen MAALI-rajauksen mukaiseksi turvaisi entistä paremmin alueen linnustoarvoja ja tukisi myös alueen arvoa viheryhteysien kannalta.

Raasepori

210313, Segelskärin matalikko

Ulkomerivyöhykkeen laaja ja yhtenäinen matalikko, joka on tärkeä levähdysalue allille ja haahkalle. Alue on osittain Tammisaaren saariston kansallispuiston alueella. Alueen levähtäjälinnusto kartoitettu vuonna 2011 (Tringa).

211206, Jussarön edustan matalikot

Kolmesta osa-alueesta muodostuva kokonaisuus. Tärkeä levähdysalue allille syksyisin. Pieni osa alueesta on Tammisaaren saariston kansallispuiston alueella. Alueen suojelu täydentäisi kansallispuiston suojelualueetta. Alueen levähtäjälinnusto kartoitettu vuonna 2011 (Tringa).

Sipoo

211208, Eestiluodon saaristoalue

Hyvä saaristolintujen pesimäalue Sipoon ja Helsingin rajamailla. Merkitystä mm. tiiroille, riskilälle, karikukolle ja luotokirviselle. Alue koostuu useista pesimäluodoista ja saarista. Linnusto kartoitettu vuonna 2013 (Matti Luostarinen).

211219, Sipoon sisäsaaristo

Edustava saaristolintujen pesimäalue Sipoossa. Alue on edustava mm. lapasorsalle, tukkasotkalle, naurulokille, selkälökille ja punajalkaviklolle. Suojeltavat kohteet ovat hajallaan isojen saarien välissä. Linnusto kartoitettu vuonna 2013 (Matti Luostarinen).

211221, Sipoon välisaaristo

Edustava saaristolinnuston pesimäalue Sipoossa. Alueella on merkitystä mm. tukkasotkalle, punajalkaviklolle, kalalokille ja tiiroille. Linnusto kartoitettu vuonna 2013 (Matti Luostarinen).

211220, Sipoon ulkosaaristo

Edustava saaristolinnuston pesimäalue Sipoon ulkosaaristossa. Alue on edustava mm. isokoskelolle, karikukolle ja riskilälle. Linnusto kartoitettu vuonna 2013 (Matti Luostarinen).

Siuntio

211222 Siuntion-Kirkkonummen-Inkoon sisäsaaristo

Edustava saaristolintujen pesimäalue Inkoon, Siuntion ja Kirkkonummen sisäsaaristossa. Koostuu useista pienistä saarista ja luodoista. Pesimälinnustoon kuuluvat mm. pilkkasiipi, haahka ja tukkasotka. Linnusto kartoitettu vuosina 2013-2014 (Henri Selin).